

УДК 340.1(477)

О.О. КОЧУРА, Новгород-Сіверський райсуд Чернігівської області

ПРАКТИКА ТА РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛА ПРАВА В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, джерело права, судова практика України

Становлення України як демократичної, правової, соціальної держави ставить на порядок денний питання втілення у вітчизняну практику державотворення вироблених світовою спільнотою міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини та громадянина. Після прийняття Конституції 1996 р., ратифікації Україною цілого ряду міжнародних угод у сфері прав людини, часткового, можливо, надто обережного прийняття концепції примату міжнародного права, актуальним стає питання вироблення ефективного механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні (при цьому маються на увазі не тільки національні а й міжнародні інституції). В цьому аспекті потребує наукового аналізу рішення і практика діяльності Європейського суду з прав людини, який, як свідчить досвід, все частіше виступає ефективною інституцією, що захищає права і свободи громадян України.

Проблемі статусу і практики діяльності Європейського суду з прав людини присвячено роботи багатьох авторів, наприклад, таких як: К. Андріанов, В. Буткевич, М. Буроменський, Ю. Зайцев, В. Кампо, О. Климович, В. Павлюк, П. Рабінович, В. Туманов, С. Шевчук та ін. Проте поза їх увагою залишалися окремі проблеми, пов'язані з пошуками місця норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та рішень

Європейського суду з прав людини у правовому полі нашої держави та, відповідно, аналізом спеціального Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» в редакції від 13.04.2011 року (із змінами) № 3477–IV (далі – Закон № 3477–IV) [1]. Незважаючи на те, що даний Закон мав би зупинити більшість дискусій, що виникають щодо проблем застосування практики Європейського суду з прав людини як джерела права в Україні, насправді таких запитань виникає ще більше. Тому мета нашої роботи полягає у дослідженні та вирішенні цих питань.

Відповідно до цілей Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» і кола відносин, які ним регулюються, розрізняються:

- практика Суду як родове поняття (практика Європейського суду з прав людини та Європейської комісії з прав людини);
- рішення Суду у справі проти України як видове поняття (остаточне рішення, яким визнано порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, остаточне рішення щодо справедливої сатисфакції, рішення щодо дружнього врегулювання).

З огляду на ці визначення, можна говорити про двозначність тлумачення і певною мірою неясність Глави 4 «Застосування в Україні Конвенції та практики Суду» Закону № 3477–IV. Відповідно до ст.17 Закону № 3477–IV суди мають застосовувати практику Суду, тобто будь – яке рішення або ухвалу, винесені Європейським судом, незалежно від суб'єктного складу справи, у т.ч. й у справах проти України. Водночас, у ст.18 Закону йдеться лише про рішення/ухвалу Європейського суду у справі проти України [2, с.38].

Згідно із статтею 46 Конвенції держави-учасниці зобов'язані виконувати остаточні рішення Суду в будь – яких справах у яких вони є сторонами. Тобто, здавалося б, що

очевидним є той факт, що джерелом права в Україні є лише ті рішення Суду, які винесені за результатами розгляду справ, в яких стороною є Україна. Та насправді не все так просто й однозначно.

Так, все частіше вказується на те, що держави-учасниці Конвенції повинні брати до уваги не лише «власні» постанови, але й рішення винесені по відношенню до третіх країн. «Держави, які не являлись сторонами в конкретній справі, повинні виносити більше уроків із таких постанов, так як вказані постанови можуть навчити їх, як уникнути подібних порушень в майбутньому і відповідним чином змінити власну правову систему і правозастосовну практику. Якби держави-учасниці добре знали стандарти, які, впливають із рішень Європейського суду по відношенню до інших країн і належним чином здійснювали би зміни у своїх правових системах чи правозастосовній практиці, це скорочувало б і кількість скарг, які подавалися б до Європейського суду» [2, с.38].

Рішення, які встановлюють нові правові принципи або стандарти, повинні переконливо впливати на поведінку інших країн. Вони повинні бути стимулом для держав-учасниць до змін їх законодавства та правозастосовної практики для того, щоб даними державами не порушувались права людини і щоб в майбутньому по відношенню до них не виносили рішення по справах, що стосуються таких самих або подібних питань. Це означає, що ці рішення повинні мати силу таких, які містять тлумачення норм права (*res interpretata*).

Конвенція не дає прямого пояснення того, яким повинно бути правове значення рішень, що винесені стосовно третіх держав, для тих держав, які не являлися учасниками в справі. Не існує правової норми, яка б давала відповідь на це питання. Незважаючи на те, що Європейський суд не робив заяв про те, що його рішення повинні бути наділені статусом *res interpretata*, в кількох принципових рі-

шеннях Суд наголосив на своїх *res interpretata* повноваженнях.

Так, у справі «Ранцев проти Кіпру та Росії» Суд нагадав, що мета його рішень, окрім вирішення конкретної справи, полягає також у роз'ясненні, утвердженні та розвитку правил, встановлених Конвенцією, для підвищення загальних стандартів захисту прав людини та поширення практики поваги до прав людини у державах-учасниках. У справі «Опуз проти Туреччини» Суд визнав наявність де-факто *erga omnes* ефекту своїх рішень, вказавши на необхідність брати до уваги його висновки навіть у рішеннях щодо інших держав-учасниць: оскільки Суд надає остаточне авторитетне тлумачення прав і свобод, визначених у Розділі 1 Конвенції, він розглядає, чи прийняли національні органи влади достатньою мірою принципи, що впливають з його рішень щодо аналогічних питань, навіть якщо вони стосуються інших держав [3, с.20].

Отже, ми робимо висновок про те, що де-юре обов'язковими для держав-учасниць Конвенції є лише ті рішення Європейського суду з прав людини, які винесені у справах, в яких така держава є стороною. Але де-факто держави, з метою усунення недоліків внутрішнього законодавства та вилікування своєї правової системи повинні вивчати, знати і застосовувати рішення у справах, в яких такі держави і не були сторонами. І тут виникає наступна проблема: враховуючи те, що Законом встановлено порядок доступу до Рішення (тобто стислий виклад Рішення, сповіщення про Рішення, переклад та оприлюднення Рішення), а не порядок доступу до практики Європейського суду з прав людини загалом, реальне застосування практики Суду при здійсненні судочинства судами України є дещо умоглядним і поки що маловірогідним. Тому, якщо законодавець вважає необхідним застосування при здійсненні судочинства всіх правових позицій Європейського суду незалежно від націона-

льності держави-відповідача, він має визначити механізм доступу до цієї практики (перекладу та оприлюднення). З огляду на необхідність забезпечення дотримання в Україні Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод важливе значення для юрисдикційної діяльності національних судів, першорядне значення мають ті рішення і ухвали Європейського суду, в яких суд витлумачив норми Конвенції (наприклад, про право на справедливий суд, право на ефективний засіб юридичного захисту, право на мирне користування майном тощо).

Судова практика Європейського суду з прав людини є об'єктивним критерієм оцінки правової системи кожної держави-учасниці Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. На жаль, Україна є одним із лідерів за кількістю заяв, що надходять до Європейського суду. Це – серйозний сигнал для органів державної влади про те, що механізм захисту прав людини в Україні потребує істотного вдосконалення. Зокрема, йдеться про необхідність системного вдосконалення вітчизняного законодавства, адміністративної та судової практики [4, с.4], в тому числі, й шляхом застосування вітчизняними судами положень Конвенції та практики Європейського суду з прав людини.

У ст.18 Закону встановлений порядок посилання на практику Суду, принаймні, це впливає із назви даної статті «Порядок посилання на Конвенцію та практику Суду». Але, як свідчить аналіз її змісту, він полягає і обмежується лише приписом використовувати переклади текстів рішень Суду, надрукованих відповідно до ст.6 цього Закону у спеціалізованих у питаннях практики Суду юридичних виданнях, а за відсутності – оригінальний текст. Станом на сьогодні, найбільш повним і систематизованим джерелом судової практики Суду у перекладі українською мовою є щоквартальний журнал «Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі», який виходить як

додаток до журналу «Право України» з 2011 року. Рішення Суду його офіційними мовами – англійською та французькою, можна знайти на веб-сайті Суду, де є спеціальна пошукова система HUDOC. Зрозуміло, що зміст даної норми є не досконалим, так як, для суддів не дає чіткого уявлення про те, у чому полягає правовий зміст такого застосування. Це є підставою для виникнення такої ситуації, «що багато представників вітчизняного суддівського корпусу недостатньо готові до практичного впровадження підходів і позицій Європейського суду в українській судовий простір. Досить поширеним у діяльності вітчизняних судів є абстрактне посилання на практику Європейського суду без вказівок на конкретне рішення цього органу. Нерідко навпаки – в судових рішеннях вітчизняних судів робиться посилання на конкретне рішення Європейського суду, але без зазначення співвідносності його з нормами національного права й обставинами конкретної справи» [4, с.5].

Ще одна проблема полягає у відсутності єдиних критеріїв застосування практики Європейського суду з прав людини. Можна виділити принаймні три підходи українських судів до використання практики цього Суду. Перший полягає в застосуванні норм Конвенції та практики її тлумачення Європейським судом у нерозривній єдності. У таких випадках вітчизняні суди цитують рішення Суду, супроводжуючи це посиланням на Конвенцію. Другий передбачає використання практики Європейського суду як додаткового аргументу, яким обґрунтовується позиція вітчизняного суду, що базується на нормах національного права. В інших випадках у судових рішеннях національних судів практика Європейського суду розглядається як тлумачення, що має нормативний характер.

Яскравим прикладом використання положень Конвенції і практики Європейського суду з прав людини є Конституційний Суд України, що здійснює їх використання також

за різними підходами (далі – КСУ). «Так, Європейська конвенція використовувалася при ухваленні КСУ двадцяти рішень і одного висновку: згадка про Конвенцію без посилання на конкретні статті мала місце у чотирьох рішеннях, згадка про преамбулу Конвенції – в одному рішенні; ст. 1 Конвенції була використана при ухваленні одного рішення; ст.2 – при ухваленні двох рішень; ст.3 – при ухваленні одного рішення; ст.5 – при ухваленні одного рішення; п.1 ст.5 – одного рішення; ст.6 – п'ятьох рішень і одного висновку; п.1 ст.6 – чотирьох рішень; ст.7 – одного рішення; ст.10 – одного рішення; ст.11 – двох рішень; ст.13 – двох рішень; ст.16 – одного рішення; ст.61 – одного рішення. Переважну більшість рішень КСУ, в яких використовувались положення Європейської конвенції, було ухвалено у справах за конституційними поданнями. І лише чотири рішення КСУ базувалися на положеннях Європейської конвенції під час розгляду справ за конституційними зверненнями (з них одне – зверненням юридичної особи і три – за зверненнями фізичних осіб) [5, с.190].

Основні проблеми у застосуванні положень Європейської конвенції в діяльності КСУ полягають у тому, що багато її положень уже втілено в національне законодавство, а КСУ використовує переважно норми національного права, але посилається на Європейську конвенцію, коли: відсутні інші правові регулятори у рамках національного права; національних регуляторів є замало для забезпечення всебічного і повного правового регулювання певного питання; національні регулятори по-різному регулюють одні й ті ж питання, а тому КСУ змушений звертатися до європейської конвенції [6, с.26].

Європейська конвенція є основоположним документом, на якому ґрунтуються всі рішення Європейського суду з прав людини. Відповідно до Закону № 3477–IV виконання цих рішень на території України є

обов'язковим. А отже, і використання КСУ практики Європейського суду з прав людини при здійсненні конституційного контролю чи офіційного тлумачення положень Конституції та законів України є обов'язковим. Невиконання КСУ цього обов'язку може свідчити про відхід від усталеної європейської традиції щодо застосування практики Європейського суду з прав людини та впровадження єдиного підходу до реалізації конституційних та конвенційних прав і свобод.

Одним із перших рішень КСУ, в яких наведено конвенційну мотивацію, пов'язану з практикою Європейського суду з прав людини щодо застосування відповідних положень Європейської конвенції, стало Рішення від 10.10.2001 р. № 13-рп/2001. Ґрунтуючись на положеннях ст.1 Першого протоколу Європейської конвенції, якою гарантується право особи на мирне володіння своїм майном, Суд вказав, що держава має право «вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...» КСУ застосував прецедент не право Європейського суду з прав людини щодо свободи розсуду законодавця здійснювати регулювання окремих сфер суспільного життя на засадах пропорційності з метою забезпечення балансу приватних і публічних інтересів, визначених у справі «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» від 21.02.1986 р.: «Не заперечуючи право держави встановлювати – у досить широких межах розсуду, відповідно до її внутрішньої законодавчої, соціальної економічної політики чи з іншою метою – обмеження у користуванні об'єктами права власності з огляду на суспільний інтерес, слід мати на увазі, що ці обмеження, однак не повинні призводити до позбавлення можливостей такого користування, тобто до повної їх втрати» [7, с.282].

На цій основі КСУ визнав неконституційним положення закону, який регулює порядок повернення державою знецінених зао-

щаджень громадян у колишньому СРСР, через відсутність у ньому «конкретних етапів, термінів повернення заощаджень та обсягів бюджетних асигнувань», що «може призвести до повної втрати громадянами своїх вкладів, тобто до порушення їх конституційного права власності» (абз.3, 5, 6 п.5.4 мотивувальної частини).

Правда дещо пізніше сам Європейський суд з прав людини визначив, що законодавець володіє свободою розсуду щодо індексування заощаджень на випадок інфляції (Рішення від 02.07.2002 р.): «наведена стаття 1 Першого Протоколу не встановлює для держав загального обов'язку щодо проведення систематичного індексування заощаджень для виправлення згубних наслідків інфляції та збереження купівельної спроможності вкладених коштів».

Рішення від 12.06.2007 р. № 2-рп/2007, яке стосувалося окремих аспектів свободи утворення політичних партій, ґрунтувалося на положеннях як статті Європейської конвенції, так і Рішення від 20.05.1999 р. у справі «Реквені проти Угорщини», Рішення Великої палати від 13.02.2003 р. у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини». КСУ визнав правомірним втручання в окремі питання організації діяльності політичних партій з мотивів суспільної необхідності у демократичному суспільстві, при якому має бути збережено сутність змісту основних прав і свобод, на чому власне, й ґрунтується правове регулювання їх діяльності у чинному законодавстві України (абз.1, 3 п.5.2 мотивувальної частини).

Варто сказати, що хоча рішення Європейського суду з прав людини є формально обов'язковими тільки для держави-відповідача (ст.46 Конвенції), КСУ посиляється при розгляді справ щодо конституційності або офіційного тлумачення на рішення, винесені Європейським судом з прав людини у справах проти інших європейських держав. Такий підхід КСУ свідчить про його солідар-

ність з практикою, яка вже є поширеною в багатьох державах з приводу того, що пряма дія рішень Європейського суду з прав людини поширюється не тільки на державу-відповідача, а й певною мірою на інших держав-учасниць Європейської конвенції 1950 р.

Отже, можемо констатувати той факт, що Конституційний Суд України спирається на усталену європейську конвенційну та судову практику щодо захисту прав і свобод людини.

Як нами вже було зазначено, при застосуванні правових позицій Європейського суду національні суди повинні враховувати всю його практику, в тому числі сформовану й щодо інших країн. Звичайно, що тільки такий підхід допоможе Україні уникнути нових порушень Конвенції. Однак для реалізації цього підходу потрібно забезпечити принаймні доступність усіх рішень Європейського суду або хоча б більшості із них, для вітчизняних судів, у перекладі на українську мову. Багато науковців і практиків, серед яких зокрема і колишній Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини Ю.Є. Зайцев наголошує на тому, що «наявність чи відсутність перекладу рішення Європейського суду жодним чином не обмежує його застосовуваності українськими судами» [8, с.7]. Але ми з такою позицією не погоджуємося, тому що по-перше в ст.64 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» серед вимог до кандидатів на посаду судді ми не знайдемо тієї яка пов'язана із обов'язком кандидата на посаду судді володіти однією із офіційних мов Суду (англійською або французькою) на тому рівні, який би забезпечував йому можливість вільно знайомитися і розуміти практику Європейського суду в оригіналі, у випадку зайняття ним посади судді; по-друге виникає питання, а хто ж буде визначати і підтверджувати те, що практика Європейського суду з прав людини, застосовувана національним суддею має автентичний переклад

відносно мови оригіналу; по-третє застосування українськими судами рішень Європейського суду, які не опубліковані державною мовою, може суперечити вимогам ст.57 Конституції України про те, що кожному гарантується право знати свої права і обов'язки. Адже принцип правової визначеності є складовим елементом верховенства права.

На підтримку правильності нашої позиції з даного питання, зазначимо, що найбільш важливі зобов'язання держав щодо перекладу і поширення рішень Європейського Суду сформульовані в Рекомендації Rec(2002) 13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради Європи про опублікування і поширення в державах-членах Ради Європи текстів Конвенції та постанов і рішень Європейського Суду [9]. Серед багатьох своїх рекомендацій Комітет Міністрів Ради Європи видав рекомендацію про те, що державам-членам Ради Європи слід піклуватися про те, щоб постанови і рішення, які є відповідним розвитком прецедентного права Європейського суду або які вимагають від держав-відповідачів застосування особливих заходів в процесі їх виконання, негайно і публікувались за рахунок державної або приватної ініціативи – у повному вигляді, або хоча б, у формі короткого викладення суті або витягів (одночасно із належними посиланнями на первинний текст) на мові відповідної держави, зокрема в офіційних газетах, інформаційних бюлетенях Компетентних міністерств, правових журналах та інших засобах масової інформації, що зазвичай використовуються юристами, включаючи, де це можливо, Інтернет-сайти. Така специфічна, і здавалось би, дуже приватна рекомендація на практиці має загальний характер. У відповідності до вказаної рекомендації держава-член Ради Європи самостійно вирішує, чи перекладати її тексти постанов і рішень повністю чи здійснювати їх короткий виклад, а також де їх необхідно публікувати.

Важливою і складною проблемою в пи-

таннях застосування українськими судами практики Європейського суду з прав людини є відповідні процедури і правові підстави. Механізм такого застосування включає два способи: перший – це безпосереднє (пряме) застосування практики Європейського суду, яке обмежується нормами Конвенції та рішеннями Суду, прийнятими щодо України; другий – використання в судовій практиці українських судів правових позицій Європейського суду.

У цьому механізмі особлива роль належить Верховному Суду України, який не лише має застосовувати практику Європейського суду, а й безпосередньо бере участь у процедурі виконання рішень Європейського суду. За Законом Верховний Суд України є єдиним у державі судом, повноважним переглядати судові рішення національних судів у разі встановлення у них Європейським судом з прав людини порушень міжнародних зобов'язань держави.

Разом із тим, нещодавнє законодавче обмеження повноважень Верховного Суду України на дає йому можливості повною мірою забезпечити виконання Україною рішення Європейського суду, дієво сприяти поширенню використання вітчизняними судами його практики, а в цілому – не дає можливості ефективно впроваджувати у праву дійсність стандарти Конвенції.

Так, на сьогодні Верховний Суд може здійснити перегляд відповідних рішень національних судових органів, у яких Європейським судом констатовано порушення норм Конвенції, лише у разі, якщо вищий спеціалізований суд допустить відповідну скаргу до провадження у Верховному Суді.

На недосконалість такого процесуального механізму звернула увагу Венеціанська комісія у своєму Висновку від 16.10.2010 р. на Закон України «Про судоустрій і статус судів», зокрема, вказавши, що запровадження зазначеного порядку є кроком назад і без потреби ускладнює процедуру. Як наслідок,

Венеціанська комісія рекомендувала Україні спростити таку систему, забезпечити можливість прямого доступу до Верховного Суду у відповідних випадках [4, с.6].

З іншого боку, навіть у разі допуску вищим спеціалізованим судом скарги до Верховного Суду останній не може ухвалити остаточне судове рішення у справі, а може лише скасувати судові рішення, при ухваленні яких встановлено порушення Конвенції, і направити справу на новий судовий розгляд до суду касаційної інстанції. Натомість до судової реформи Верховний Суд мав значно більші повноваження, які дозволяли йому дієво впливати на виправлення ситуації, констатованої Європейським судом як порушення Конвенції, та ухвалювати будь-яке необхідне для цього процесуальне рішення.

Проблеми, які виникають у діяльності вітчизняних судів при використанні правових позицій Європейського суду, свідчать, що саме Верховний Суд повинен формувати концептуальні підходи і методи використання судами європейських стандартів, розробляти рекомендації щодо правильного та однакового застосування ними при здійсненні правосуддя норм Конвенції і практики Європейського суду. Верховний суд може це робити передусім шляхом використання практики Європейського суду з прав людини при вирішенні конкретних справ усіх категорій – адміністративних, господарських, цивільних і кримінальних. До недавня ефективним засобом забезпечення єдності судової практики було надання Верховним Судом роз'яснень щодо застосування складних і спірних питань чинного законодавства, у тому числі з урахуванням практики Європейського суду.

З метою забезпечення єдності судової практики, зокрема, в частині її відповідності міжнародним стандартам, необхідно повернути Верховному Суду право надавати судам загальної юрисдикції роз'яснення з питань застосування законодавства, а також розши-

рити його процесуальні повноваження щодо ухвалення рішення за результатами розгляду справ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» : від 13.04.2011 р. // ВВР України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
2. Беляневич О. А. Про застосування практики Європейського суду з прав людини / Беляневич О. А. // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Сер.: Юридичні науки. – 2009. – № 81. – С. 32–38.
3. Юджівська Г. Ю. Еволюція ролі Європейського суду – на шляху до процедуралізації фундаментальних прав / Юджівська Г. Ю. // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 7 (131). – С. 19–22.
4. Онопенко В. В. Механізм захисту прав людини в Україні потребує істотного вдосконалення / Онопенко В. В. // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 7 (131). – С. 4–7.
5. Кампо В. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та Конституційний Суд України / Кампо В., Савчин М., Сергієнко Н. // Право України. – 2010. – № 10. – С. 186–197.
6. Науково-практичний коментар до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса ; Центр правових дослідж. – К. : [Фурса], 2007. – 50 с.
7. Рудь Ю. М. Європейський суд на варті захисту прав людини / Рудь Ю. М. // Правове регулювання економіки. – 2008. – № 8. – С. 281–293.
8. Зайцев Ю. Є. Про тонкощі використання в українській судовій практиці рішень Європейського суду з прав людини / Зайцев Ю. Є. // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 11 (листопад). – С. 5–8.

9. Recommendation Rec(2002) 13 of the Committee of Ministers to member states on the publication and dissemination in the member states of the text of the European Convention on Human Rights and of the case – law of the European Court of Human Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wed.coe.int/wed/ViewDoc.jsp>.

Кочура О. О. Практика та рішення Європейського суду з прав людини як джерела права в судовій практиці України / О. О. Кочура // Форум права. – 2014. – № 1. – С. 286–293 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_50.pdf

Показано, що задля забезпечення єдності судової практики, зокрема, в частині її відповідності міжнародним стандартам, необхідно повернути Верховному Суду України право надавати судам загальної юрисдикції роз'яснення з питань застосування законодавства, а також розширити його процесуальні повноваження щодо ухвалення рішення за результатами розгляду справ.

Кочура Е.А. Практика и решение Европейского суда по правам человека как источника права в судебной практике Украины

Показано, что для обеспечения единства судебной практики, в частности, в части ее соответствия международным стандартам, необходимо вернуть Верховному Суду Украины право предоставлять судам общей юрисдикции разъяснения по вопросам применения законодательства, а также расширить его процессуальные полномочия относительно принятия решения по результатам рассмотрения дел.

Kochura O.O. Practice and the European Court of Human Rights as a Source of Law in the Jurisprudence of Ukraine

It is shown that to ensure the unity of jurisprudence, particularly in terms of their compliance with international standards, must be returned to the Supreme Court of Ukraine the right to grant the courts of general jurisdiction clarification on the application of the legislation, as well as expansion its procedural powers for a decision on a review of cases.

Форум права